

BIBLIA HEBRAICA QUINTA

18

MEGILLOTH

תורה נביאים וכתובים
BIBLIA HEBRAICA

quinta editio
cum apparatu critico novis curis elaborato

participantibus

R. Althann, P.B. Dirksen, N. Fernández Marcos, A. Gelston, A. Gianto,
L. Greenspoon, I. Himbaza, J. Lust, D. Marcus, C. McCarthy, M. Rösel,
M. Sæbø, R. Schäfer, S. Sipilä, P. Schwagmeier, A. Tal, Z. Talshir

consultis A. Dotan pro masora,

A. Groves et Soetjianto pro impressione electronica, R. Omanson pro redactione et stylo

communiter ediderunt

A. SCHENKER (praeses), Y.A.P. GOLDMAN, A. VAN DER KOOIJ,
G.J. NORTON, S. PISANO, J. DE WAARD, R.D. WEIS

General Introduction
and
MEGILLOTH מגילות

RUTH רות
J. de Waard

CANTICLES שיר השירים
P.B. Dirksen

QOHELETH קהלת
Y.A.P. Goldman

LAMENTATIONS איכה
R. Schäfer

ESTHER אסתר
M. Sæbø

DEUTSCHE BIBELGESELLSCHAFT

ISBN 3-438-05278-4

Biblia Hebraica Quinta, Fascicle 18: General Introduction and Megilloth
© 2004 Deutsche Bibelgesellschaft, Stuttgart

Printed in Germany
All rights reserved

www.scholarly-bibles.com

CONTENTS

General Introduction	VII
Allgemeine Einleitung	XXVII
Introducción General	L
<i>Figure 1: Sample of an Apparatus Entry Illustrating the Presentation of the Text Critical Cases</i>	LXXIII
<i>Figure 2: Sample Page Illustrating the Features of the Layout</i>	LXXIV
Sigla, Symbols and Abbreviations	LXXVI
Definitions of the Terms Used to Characterize Readings	LXXXV
Glossary of Common Terms in the Masorah Parva	XCIV
Table of Accents	XCIX
The Text of the Megilloth	
Ruth רות	3
Canticles שיר השירים	11
Qoheleth קהלת	25
Lamentations איכה	54
Esther אסתר	73
Introductions and Commentaries on the Megilloth	1*
Works Cited	151*

MEGILLOTH
מגילות

RUTH רות
prepared by J. de Waard

CANTICLES שיר השירים
prepared by P.B. Dirksen

QOHELETH קהלת
prepared by Y.A.P. Goldman

LAMENTATIONS איכה
prepared by R. Schäfer

ESTHER אסתר
prepared by M. Sæbø

RUTH רות

- 1 וַיְהִי בַיּוֹם שֶׁפָּט הַשְּׂפֹטִים וַיְהִי רָעַב בְּאֶרֶץ וַיֵּלֶךְ אִישׁ מִבֵּית לָחֶם
- 2 יְהוּדָה לְגוֹר בְּשָׂדֵי מוֹאָב הוּא וְאִשְׁתּוֹ וּשְׁנֵי בָנָיו: וְשֵׁם הָאִישׁ
- 3 אֱלִימֶלֶךְ וְשֵׁם אִשְׁתּוֹ נְעֹמִי וְשֵׁם שְׁנֵי-בָנָיו | מַחֲלֹן וְכִלְיוֹן אֶפְרַתִּים
- 4 מִבֵּית לָחֶם יְהוּדָה וַיָּבֹאוּ שָׂדֵי-מוֹאָב וַיְהִיו-שָׁם: וַיָּמָת אֱלִימֶלֶךְ
- 5 אִישׁ נְעֹמִי וַתִּשְׁאָר הִיא וּשְׁנֵי בָנֶיהָ: וַיֵּשְׂאוּ לָהֶם נָשִׁים מֵאֲבוֹת שֵׁם
- 6 הָאֶחָת עֲרָפָה וְשֵׁם הַשֵּׁנִית רות וַיָּשְׁבוּ שָׁם כְּעֹשֶׂר שָׁנִים: וַיָּמָתוּ
- 7 גַּם-שְׁנֵיהֶם מַחֲלֹן וְכִלְיוֹן וַתִּשְׁאָר הָאִשָּׁה מְשֻׁנִי יְלָדֶיהָ וּמֵאִישָׁהּ:
- 8 וַתָּקָם הִיא וְכִלְתִּיהָ וַתָּשֶׁב מְשֻׁנִי מוֹאָב כִּי שָׁמְעָה בְשִׂדָּה מוֹאָב
- 9 כִּי-פָקַד יְהוָה אֶת-עַמּוֹ לְתֵת לָהֶם לָחֶם: וַתֵּצֵא מִן-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר
- 10 הָיְתָה-שָׁמָּה וּשְׁתֵי כִלְתֵיהָ עִמָּה וַתֵּלַכְנָה בְּדֶרֶךְ לָשׁוּב אֶל-אֶרֶץ
- 11 יְהוּדָה: וַתֹּאמֶר נְעֹמִי לְשְׁתֵי כִלְתֵיהָ לִכְנֹה שְׁבָנָה אִשָּׁה לְבֵית אִמָּה
- 12 יַעֲשֶׂה יְהוָה עִמָּכֶם חֹסֵד כְּאֲשֶׁר עֲשִׂיתֶם עִם-הַמֵּתִים וְעַמְדֵי: יִתֵּן
- 13 יְהוָה לָכֶם וּמִצְאֹן מִנוּחָה אִשָּׁה בֵּית אִישָׁה וַתִּשָּׁק לָהֶן וַתִּשְׁאַנְהָ

[1:1] תרין פסוק מיוחדין ולית זוגה ויהי רעב בארץ ב בטע וירד אברם . וילך איש o:

1:1 4QRuth^a G^{Mss} (V) (T) | ἐν τῷ κρίνειν τοὺς κριτὰς G |
 S (facil-synt) • • 4QRuth^a 4QRuth^b G^{Mss} V T | καὶ οἱ υἱοὶ
 αὐτοῦ G S (implic) • 2 4QRuth^a G S T | וְשֵׁם 1 4QRuth^a G S T | ipse vocabatur V
 (transl) • אֱלִימֶלֶךְ G^{Mss} V S T | 'Abimélex G • 4QRuth^a וישבו G T |
 (assim-1:4?) | morabantur V (transl) | S (transl) • • 3 אִישׁ נְעֹמִי G V S
 T | vir eius La • 5 4QRuth^a V T | ἀπὸ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς
 καὶ ἀπὸ τῶν δύο υἱῶν αὐτῆς G S (harm-chron) • • 6 וְכִלְתֵיהָ T | prec δύο G (V)
 S • 7 בְּדֶרֶךְ G V (T) | > La S • • 8 לְשְׁתֵי G^{Mss} T | > G S | V (indet) • אִמָּה G
 T | τοῦ πατρὸς αὐτῆς G^{Mss} (assim-cultur) | matris vestrae La V (assim-ctext) |
 patris vestri V^{Mss} (assim-cultur + assim-ctext) | S (assim-cultur + assim-
 ctext) • יַעֲשֶׂה | יַעֲשֶׂה M^{ket} | יַעֲשֶׂה M^{qere} | G V S T (indet) • 9 לָכֶם G V | foll
 ἔλεον G^L S (ampl) | foll ... T (midr) • •

אֲלֵיהֶן אֶל-תְּקַרְאָנָהּ לִי וְנַעֲמִי קְרָאנָן לִי מֵרֵא כִּי-הִמְר שְׂדֵי לִי
 21 מֵאִד: אֲנִי מְלֹאָה הֶלְכְּתִי וְרִיגָם הִשִּׁיבֵנִי יְהוָה לָמָּה תְּקַרְאָנָהּ לִי
 22 וְנַעֲמִי וַיְהוּה עָנָה בִּי וְשְׂדֵי הָרָע לִי: וַתָּשָׁב וְנַעֲמִי וְרוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה
 כָּלְתָהּ עִמָּה הַשָּׁבָה מְשֻׁדֵי מוֹאֵב וְהָמָּה בָּאוּ בֵּית לָחֶם בְּתַחֲלַת
 2 קְצִיר שְׁעָרִים: וּלְנַעֲמִי מִיַּדַּע לְאִשָּׁה אִישׁ גְּבוּר חֵיל מִמְשַׁפַּחַת
 2 אֱלִימֶלֶךְ וְשָׁמוֹ בָּעֵזוֹ: וַתֹּאמֶר רֹוֹת הַמּוֹאֲבִיָּה אֶל-נַעֲמִי אֵלֶיךָ-נָּא
 הַשְּׂדֵה וְאֶלְקָטָהּ בְּשִׁבְלִים אַחַר אֲשֶׁר אֶמְצָא-חֵן בְּעֵינָיו וַתֹּאמֶר
 3 לָהּ לְכִי בְּתִי: וַתֵּלֶךְ וַתָּבוֹא וַתִּלְקַט בַּשְּׂדֵה אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַיִּקֶּר
 4 מְקוֹרָהּ חֶלְקַת הַשְּׂדֵה לְבָעֵזוֹ אֲשֶׁר מִמְשַׁפַּחַת אֱלִימֶלֶךְ: וְהִנֵּה-בָּעֵזוֹ
 4 בָּא מַבֵּית לָחֶם וַיֹּאמֶר לְקוֹצְרִים יְהוָה עִמָּכֶם וַיֹּאמְרוּ לוֹ יְבָרְכֶךָ
 5 יְהוָה: וַיֹּאמֶר בָּעֵזוֹ לְנַעֲרוֹ הַנּוֹצֵב עַל-הַקּוֹצְרִים לְמִי הַנְּעִרָה הַזֹּאת:
 6 וַיַּעַן הַנְּעִר הַנּוֹצֵב עַל-הַקּוֹצְרִים וַיֹּאמֶר נַעֲרָה מוֹאֲבִיָּה הִיא
 7 הַשָּׁבָה עִם-נַעֲמִי מְשֻׁדָּה מוֹאֵב: וַתֹּאמֶר אֶלְקָטָהּ-נָּא וְאַסְפֹּתִי
 7 בְּעַמְרִים אַחֲרֵי הַקּוֹצְרִים וַתָּבוֹא וַתַּעֲמֹד מֵאֲזוּ הַבֶּקֶר וְעַד-לְעֹתָהּ
 8 זֶה שְׁבֹתָהּ הַבֵּית מְעֻט: וַיֹּאמֶר בָּעֵזוֹ אֶל-רוֹת הַלְוִיָּה שְׁמַעְתָּ בְּתִי
 8 אֶל-תִּלְכִי לְלֶקֶט בַּשְּׂדֵה אַחַר וְגַם לֹא תַעֲבוּרִי מִזֶּה וְכֹה תִדְבָּרְקִין
 9 עִם-נַעֲרָתִי: עֵינֶיהָ בַּשְּׂדֵה אֲשֶׁר-יִקְצְרוּן וְהִלְכְּתָ אַחֲרֵיהֶן הַלְוִיָּה
 9 צְנִיתִי אֶת-הַנְּעִרִים לְבִלְתִּי נִגְעוֹף וְצִמְתָּ וְהִלְכְּתָ אֶל-הַכִּלְיִם

[2:4] קוצרים ד מל והנה בעז . ושלאח ושלא ושלאחר :o [8] הלוא ט מל בכתוב וסימנהון שמעת . צויתי . משנאיך . יתעו . כתובים דמגלת אסתר . תאנף בנו . ביראת . כה עשו . חטא שלמה מלך :o בשדה ה רפיין וסימנה לא נעבר בשדה . לא נטה . הוי מגיעי בית . אל תלכי ללקט . ולא-יפגעו בכך בשדה אחר :o

מוֹדַע | מִידַע M^{ket} | מִיַּדַּע 2:1 • ❖ (עָנָה) T | ἐταπέινωσεν G V S (via עָנָה) T | 21
 M^{qere} | G V S T (indet) • 2 M^L | וְאֶלְקָטָהּ M^L (err) | M^A M^Y | וְאֶלְקָטָהּ M^L |
 (err) | M^A M^Y | בְּשִׁבְלִים M^L | 6 G T | > G^{Mss} V S (implic) •
 G^{Mss} V | 7 T | ἡ πᾶσις ἡ Μωαβίτις G (exeg) | La V S (indet) • 7 T |
 T | ἐστέρας G (exeg) | > S • ❖ | οὐ κατέπαυσεν ἐν τῷ ἄργῳ G
 (neg+via שְׁבֹתָהּ+explic) | ut pausaret in domum La (via שְׁבֹתָהּ) | ne ... domum
 reversa est V (via שְׁבֹתָהּ+neg) | S (abbr) | 9 M^L | וְהִלְכְּתָ M^A
 M^Y •

- 10 וְשִׁית מֵאֲשֶׁר יִשְׁאַבּוֹן הַנְּעָרִים: וַתִּפֹּל עַל-פְּנֵיהָ וַתִּשְׁתַּחוּ אַרְצָה
- 11 וַתֹּאמֶר אֵלָיו מִדּוּעַ מְצֵאתִי חֵן בְּעֵינֶיךָ לְהַכְרִינִי וְאֲנֹכִי נְכַרְיָה:
- 12 וַיַּעַן בְּעוֹ וַיֹּאמֶר לָהּ הֲגֵד הַגֵּד לִי כָּל אֲשֶׁר-עָשִׂית אֶת-חַמּוֹתֶךָ
- 13 אַחֲרֵי מוֹת אִישׁךָ וַתַּעֲזֹבִי אֶבְיָךָ וְאֶרְצְךָ מוֹלֶדְתְּךָ וַתֵּלְכִי
- 14 אֶל-עַם אֲשֶׁר לֹא-יָדַעַת תַּמּוּל שְׁלֹשׁוֹם: יְשָׁלֵם יְהוָה פְּעֻלָּךְ וַתְּהִי
- 15 מִשְׁכַּרְתְּךָ שְׁלֵמָה מֵעַם יְהוָה אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל אֲשֶׁר-בָּאת לְחַסּוֹת
- 16 לַיְהוָה עוֹרְתָנִי: וַתֹּאמֶר אֶמְצֵא-חֵן בְּעֵינֶיךָ אֲדַלֵּי כִּי נַחֲמָתָנִי וְכִי
- 17 דִּבַּרְתָּ עַל-לֵב שִׁפְחָתְךָ וְאֲנֹכִי לֹא אֶהְיֶה כְּאֶחָת שִׁפְחָתֶיךָ: וַיֹּאמֶר
- 18 לָהּ בְּעוֹ לַעֲת הָאֵכֶל גָּשִׁי הַלֵּם וְאֶכְלָת מִן-הַלֶּחֶם וְטָבַלְת פְּתִיךָ
- 19 בַּחֲמִץ וַתִּשָּׁב מִצַּד הַקּוֹצָרִים וַיִּצְבֹּט-לָהּ קָלְי וַתֹּאכַל וַתִּשְׁבַּע
- 20 וַתִּתֵּר: וַתִּקַּם לְלֶקֶט וַיִּצּוּ בְּעוֹ אֶת-נְעָרָיו לֵאמֹר גַּם בֵּין הַעֲמָרִים
- 21 תִּלְקֹט וְלֹא תִכְלִימוּהָ: וְגַם שֶׁל-תִּשְׁלֹו לָהּ מִן-הַצִּבְּתִים וְעוֹבְבֹתָם
- 22 וְלִקְטָהּ וְלֹא תִגְעָרוּ-בָּהּ: וַתִּלְקֹט בַּשָּׂדֶה עַד-הָעֶרֶב וַתַּחֲבֹט אֶת
- 23 אֲשֶׁר-לִקְטָהּ וַיְהִי כְּאִפְּהָ שְׁעָרִים: וַתִּשָּׂא וַתָּבֹא הָעִיר וַתֵּרֶא
- 24 חַמּוֹתָהּ אֶת אֲשֶׁר-לִקְטָהּ וַתּוֹצֵא וַתִּתֵּן-לָהּ אֶת אֲשֶׁר-הוֹתָרָהּ
- 25 מִשְׁבְּעָה: וַתֹּאמֶר לָהּ חַמּוֹתָהּ אֵיפֹה לִקְטַת הַיּוֹם וְאֵנָּה עָשִׂית יְהִי
- 26 מִכִּיָּךְ בְּרוּךְ וַתִּגַּד לְחַמּוֹתָהּ אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂתָה עִמּוֹ וַתֹּאמֶר שֵׁם
- 27 הָאִישׁ אֲשֶׁר עָשִׂיתִי עִמּוֹ הַיּוֹם בְּעוֹ: וַתֹּאמֶר נַעֲמִי לְכֻלְתָּהּ בְּרוּךְ
- 28 הוּא לִיְהוָה אֲשֶׁר לֹא-עָוַב חַסְדּוֹ אֶת-הַחַיִּים וְאֶת-הַמֵּתִים
- 29 וַתֹּאמֶר לָהּ נַעֲמִי קָרוֹב לָנוּ הָאִישׁ מִנְּאֻלָּנוּ הוּא: וַתֹּאמֶר רות

[12] ותהי יד וסימנהון אחריתי . פלשתים . אתננה . שנים בו פלשתים . להשות . להשאות . סכנת . כתבה . שמעו . החרש . נחמתי . ותהי משכרתך :o: [20] קדמיה דאוריית אשר לא עזב חסדו בתר דרות אשר לא עזב חסדו :o:

10 וְאֲנֹכִי M^L | וְאֲנֹכִי M^A M^Y • 11 אֶבְיָךָ M^L | אֶבְיָךָ M^A M^Y • 13 לֹא V T | ἰδοὺ G (via הֵלֵא/לֹא) | > La S (interp) • 14 לַעֲת S T | ἡδὴ ὥρα G (V) (differ-div) • • • 2QRuth^a La S T | καὶ ἐβούλισεν G (via צָבַר) | et congescit ... sibi V (via צָבַר → G?) • • • 18 וַתֵּרֶא G T | et ostendit V S (differ-vocal: וַתֵּרֶא, cf KR) • • • 2QRuth^a אֶת אֲשֶׁר-עָשָׂתָה עִמּוֹ (V) • 19 מִשְׁבְּעָה: G (S) (T) | ποῦ ἐποίησεν G S (assim-ctext) • • • 20 לִיְהוָה 2QRuth^a G V T | dominus La S (via יהוה, harm-synt, cf KR) • 21 רות V T | foll πρὸς τὴν πενθερὰν αὐτῆς G S •

הַמּוֹאֲבִיָּה גַם | כִּי-אָמַר אֵלַי עַם-הַנְּעָרִים אֲשֶׁר-לִי תִדְבָּקִין עַד ב
 אִם-כָּלוּ אֶת כָּל-הַקֶּצִיר אֲשֶׁר-לִי: וְתֹאמַר נַעֲמִי אֶל-רוּת ב
 כָּל־תְּהָא טוֹב בְּתִי כִּי תִצְאִי עִם-נַעֲרוֹתָיו וְלֹא יִפְגְּעוּ-בְךָ בְּשׂוּדָה ג
 אַחֵר: וְתִדְבֹּק בְּנַעֲרוֹת בְּעֹז לְלֶקֶט עַד-כָּל־וְתִקְצִיר הַשְּׂעָרִים ל
 וְקִצִּיר הַחֲטִיִּם וְתָשֵׁב אֶת-חֲמוֹתָהּ: וְתֹאמַר לָהּ נַעֲמִי חֲמוֹתָהּ בְּתִי ב
 הֲלֹא אֲבַקֶּשׁ-לָךְ מְגוּחַ אֲשֶׁר יִיטֵב-לָךְ: וְעַתָּה הֲלֹא בְּעֹז מִדְּעֻתָנוּ 2
 אֲשֶׁר הָיִית אֶת-נַעֲרוֹתָיו הִנֵּה-הוּא זָרָה אֶת-גֵּרְוֹן הַשְּׂעָרִים ב
 הַלְיָלָה: וְרַחֲצֵתָ | וְסָכַתְּ וְשָׁמַתְּ שְׂמֹלֶתְךָ עָלֶיךָ וְיִרְדְּתִי הַגֵּרְוֹן ג
 אֶל-תְּנוּדְעִי לְאִישׁ עַד כָּל־תְּהוּ לְאָכֹל וְלִשְׁתּוֹת: וַיְהִי בְשֹׁכְבוֹ וַיְדַעַתָּ 4
 אֶת-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר יִשְׁכַּב-שָׁם וּבָאָת מְרֻגְלָתוֹ וְשָׁכַבְתִּי וְהוּא ה
 יָגִיד לָךְ אֵת אֲשֶׁר תַּעֲשִׂין: וְתֹאמַר אֵלֶיהָ כָּל אֲשֶׁר-תֹּאמְרִי 5
 אֲעִשֶׂה: וְתִרְדּוּ הַגֵּרְוֹן וְתַעֲשׂוּ כְּכֹל אֲשֶׁר-צִוְתָהּ חֲמוֹתָהּ: וַיֹּאכֵל בְּעֹז 6
 וַיִּשָּׁתּוּ וַיִּיטֵב לָבוֹ וַיָּבֵא לְשֹׁכֵב בְּקִצְהָ הָעֲרֻמָּה וְתָבֵא בְלִט וְתַגֵּל ה
 מְרֻגְלָתוֹ וְתִשְׁכַּב: וַיְהִי בַחֲצֵי הַלַּיְלָה וַיִּחַרְדּוּ הָאִישׁ וַיִּלְפַּת וְהִנֵּה ב
 אִשָּׁה שֹׁכַבַת מְרֻגְלָתוֹ: וַיֹּאמֶר מִי-אַתְּ וְתֹאמַר אֲנֹכִי רוּת אִמְתְּךָ 9
 וּפְרִשְׁתָּ כְּנֹפֶךָ עַל-אִמְתְּךָ כִּי גֹאֵל אֶתָּה: וַיֹּאמֶר בְּרוּכָה אַתְּ 10

[3:4] וידעת ו וסימנהון והיו מלכים אמניך . וינקת חלב גוים . והקימתי אני . ונחלת
 בך . וארשתוך לי . ונלוו גוים רבים :o: [5] אלין קרין ולא כתבין בני . פרת . איש .
 כן . בניו . צבאות . באים . לה . ככל . אלי . אלי :o: [7] בלט ד חד יתיר א
 וסימנהון ותבוא אליו בלאט . ויצו שאול את עבדיו . ויקם דוד ויכרת . ותבא בלט :o:
 [8] בחצי הלילה ו וסימנה ויהוה הכה כל בכור . וישכב שמשון עד חצי הלילה . ויהי
 בחצי הלילה ויחרד האיש :o:

21 הַמּוֹאֲבִיָּה 2QRuth^a T | > G V S • ❖ • אֵלַי | 2QRuth^a | G V S T (indet) •
 הַנְּעָרִים 2QRuth^a G S | τῶν κορασιῶν G^{Mss} T (assim-ctext) | V (indet) •
 22 נַעֲרוֹתָיו G V S T | נַעֲרוֹתוֹ 2QRuth^a (err-graph) • 23 לְלֶקֶט G S T |
 וְתָשֵׁב אֶת- 2QRuth^{a*} (err-graph) | et tamdiu cum eis messuit V (lib) • ❖ •
 | שְׂמֹלֶתְךָ 3:3 • ❖ • 2QRuth^a (insuf) | > La | 2QRuth^a (insuf) • ❖ •
 וְיִרְדְּתִי | וְיִרְדְּתִי M^{ket} | וְיִרְדְּתִי 2QRuth^a V S T • M^{qere} שְׂמֹלֶתְךָ G | M^{ket} שְׂמֹלֶתְךָ
 | G V S T (indet) • 4 וְשָׁכַבְתִּי | וְשָׁכַבְתִּי M^{ket} | וְשָׁכַבְתִּי M^{qere} | G V S T
 (indet) • 5 | > M^{ket} G V | אֵלַי M^{qere} S T (emph) • 7 וַיִּשָּׁתּוּ 2QRuth^a La V S
 T | > G • 9 אַתְּ M^L (err) | אַתְּ M^A M^Y •

ל חס למערב .
 ל וחד וברוכה

ו יירדת
 ק

ו ושכבת
 ק

אלי ק ולא כת
 ל

ה ב בכת

ב ל

10 לַיהוָה בְּתִי הֵיטַבְתָּ חֲסִדָּךְ הָאֲחֵרוֹן מִן־הָרְאשׁוֹן לְבִלְתִּי־לָכֶת
 11 אַחֲרֵי הַבְּחוּרִים אִם־יָדֹל וְאִם־עָשִׂיר: וְעַתָּה בְּתִי אֶל־תִּירְאֵי כָל
 אֲשֶׁר־תֹּאמְרֵי אַעֲשֶׂה־לָּךְ כִּי יוֹדַעַ כָּל־שַׁעַר עֲמִי כִי אֲשֶׁת חָיִל
 12 אָתָּה: וְעַתָּה כִּי אִמְנֹם כִּי אִם גֹּאֵל אֲנֹכִי וְגַם יֵשׁ גֹּאֵל קָרוֹב מִמֶּנִּי: וְ אִם כֵּת וְלֹא ק
 13 לִינִי | הַלַּיְלָה וְהִנֵּה בְּבִקְרֹם אִם־יִגְאָלְךָ טוֹב יִגְאָל וְאִם־לֹא יַחְפֹּץ ל וְכֹל שׁוֹם בְּרֹנֶשׁ ט
 14 לְיִגְאָלְךָ וְיִגְאָלְתִּיךָ אֲנֹכִי חַי־יְהוָה שְׂכָבִי עַד־הַבֶּקֶר: וְתִשְׁכַּב
 מְרֻגְלָתוֹ עַד־הַבֶּקֶר וְתִקַּם בְּטַרְוֹם יִכִּיר אִישׁ אֶת־רַעְיוֹנוֹ וַיֹּאמֶר
 15 אֶל־יְוָדַע כִּי־בָאָה הָאִשָּׁה הַגֵּרָנִי: וַיֹּאמֶר הֲבִי הַמְטַפַּחַת וְ מִרְגְּלוֹתָיו יִתִּירוּ ו
 אֲשֶׁר־עָלֶיךָ וְאַחֲזִי־בָהּ וְתִאָּחַזוּ בָּהּ וַיִּמְדוּ שֵׁשׁ־שַׁעֲרִים וַיִּשֶׁת עָלֶיהָ ל בִּטַע
 16 וַיָּבֵא הָעִיר: וְתִבּוֹא אֶל־חַמּוֹתָהּ וְתֹאמְרֵי מִי־אַתָּה בְּתִי וְתַגִּד־לָּהּ ל . ב . ו
 17 אֶת כָּל־אֲשֶׁר עָשָׂה־לָּהּ הָאִישׁ: וְתֹאמְרֵי שֵׁשׁ־הַשַּׁעֲרִים הָאֵלֶּה נָתַן
 18 לִי כִי אָמַר ׀ אֶל־תִּבְוֹאֵי רִיקָם אֶל־חַמּוֹתַי: וְתֹאמְרֵי שְׂבִי בְּתִי אֵלַי קָ וְלֹא כֵת . ב וּמַל
 19 עַד אֲשֶׁר תִּדְּעִין אִיךָ יִפְלֹ דְבַר כִּי לֹא יִשְׁקֹט הָאִישׁ כִּי־אִם־כָּלָה ל
 20 הַדְּבַר הַיּוֹם: וּבִעֲזוֹ עָלָה הַשַּׁעַר וַיִּשָּׁב שָׁם וְהִנֵּה הַגֹּאֵל עֹבֵר אֲשֶׁר
 21 דְּבַר־בְּעִזוֹ וַיֹּאמֶר סוּרָה שָׁבָה־פָּה פְּלֹנִי אֶלְמַנִּי וַיִּסַּר וַיִּשָּׁב: וַיִּקָּח ל בִּטַע . ג . ל
 22 עֲשָׂרָה אֲנָשִׁים מִזִּקְנֵי הָעִיר וַיֹּאמֶר שָׁבוּ־פָּה וַיִּשָּׁבוּ: וַיֹּאמֶר לְגֹאֵל ל
 23 חֲלַקְתָּ הַשָּׂדֶה אֲשֶׁר לְאַחֲזִינוּ לְאַלְיִמְלָךְ מִכְרָה נַעֲמִי הַשָּׁבָה מִשָּׂדֶה ב כֵּת כֵּן בְּסִיפ

[12] אלין כתב ולא קרי וסימנ נא . את . ידרך . חמש דנגב . במקום . כאשר :0
 [13] אנכי ה בטע בון וסימנהון כי ערם . דברים . לוי . מצרי . ימיני . כי בוקר .
 הראש כלב . ליני . וכל זקף ואתנ וסופ פסוק כות ב מ :0 [15] וישת ו וסימנהון לו
 עדרים . על ראש אפר . אל המדבר פניו . וישת עליהם תבל . חשרת מים . שש
 שערם :0

11 תֹּאמְרֵי G | foll πρός με G^{Mss} V S T (explic) • 12 כִּי אִם | כִּי אִם M^{ket} (ditt) |
 מְרֻגְלָתוֹ M^L | מְרֻגְלָתוֹ M^L | מְרֻגְלָתוֹ M^{qere} 2QRuth^b G V S T •
 מְרֻגְלָתוֹ M^A M^X | מְרֻגְלָתוֹ M^{ket} (err-graph) | מְרֻגְלָתוֹ M^{qere} | G V S T (indet) • 14 וַיֹּאמֶר |
 וַיֹּאמֶר M^{ket} (err-graph) | בְּטַרְוֹם M^{qere} | G V S T (indet) • 15 וַיִּמְדוּ |
 Bóos G V (explic) | foll Bóos αὐτῆ G^{Mss} (explic) | מַל אִשְׁכַּח S (assim-ctext) |
 לְעוֹלִימִי T (explic) • 16 הָאִשָּׁה | T | > 2QRuth^b V S | γυνή G (hapl?) •
 17 וַיָּבֵא | G V T | foll שׁוֹם 2QRuth^b | foll מַל S • 18 וַיִּבְאָה | G T | και εἰσηλθεν 'Πούθ
 G^{Mss} (V) (S) (harm-synt, cf KR) • 19 מִי־ | G S T | מִהּ 2QRuth^{b*} G^{Mss} V • 17
 ׀ ׀ | > M^{ket} V (hapl?) | אֵלַי M^{qere} G (S) T (explic?) •

INTRODUCTIONS AND COMMENTARIES
ON THE MEGILLOTH

CONTENTS OF THE COMMENTARY SECTION

Introductions	5*
Ruth	5*
Canticles	8*
Qoheleth	13*
Lamentations	17*
Esther	20*
Notes on the Masorah Parva	25*
Ruth	25*
Canticles	26*
Qoheleth	28*
Lamentations	30*
Esther	34*
Notes on the Masorah Magna	37*
Ruth	37*
Canticles	38*
Qoheleth	40*
Lamentations	43*
Esther	46*
Commentaries on the Critical Apparatus	51*
Ruth	51*
Canticles	56*
Qoheleth	64*
Lamentations	113*
Esther	136*
Works Cited	151*

NOTES ON THE MASORAH PARVA

RUTH

- 1:4 **וַיִּשְׂאוּ** מִגּוֹ – *Com.*: Cf. Ginsburg, 2, ג, §§401a and 401b.
- 6 **בְּשִׁדָּה** הַ בְּ כֹתֵב הֵ – *Com.*: The reference is only to Ruth. The other instance is 4:3.
- 7 **כְּלִתְיָהּ** מִלְּ חֵד מִלְּ – *Com.*: This Mp is not correct in so far as M^L is concerned, in which both cases are defective, but it does agree with, for example, the text of M^A.
- 8 **שְׂבָנָה** בְּ בִנְתֵי בִנְתֵי: Ruth 1:11; 1:12. – *Com.*: The total number of instances is therefore three. Cf. also Mp Ruth 1:11; 1:12.
- 10 **וַתֹּאמְרָנָה** לָהּ חֵ בִטֵעַ – *Com.*: Cf. Yeivin, *Tiberian Massorah*, §216; and also Weil, §3661.
- 11 **לְאִנְשֵׁים:** וְ – *Com.*: For *waw* being an error for *zayin*, see Ginsburg, 1, א, §926.
- 16 **עֲמָךְ** הֵ וְחֵד וְעֲמָךְ עֲמָךְ Five times, and once **וְעֲמָךְ** (Isa 60:21).
- 17 **וּבִין עֲצוּמִים יִפְרִיד** בְּ Twice: Prov 18:18.
- 19 **בְּאֵנָה** בְּ Twice (in the book). – *Com.*: A third occurrence is found in Jer 8:7.
- 20 **קִרְאֵן** לְ חֵסַ – *Com.*: **קִרְאֵן** occurring only here, the Mp is equal to **וְחֵסַ**.
- 21 **וְהֵרַע** דְּ וְחֵד וְשֵׁב וְהֵרַע הֵרַע Four times and once **וְהֵרַע**: Josh 24:20.
- 2:12 **מֵעַם יְהוָה** טְ – *Com.*: This Mp does not take into account the three cases in 1 Kings. Cf. Weil, §3417.
- 13 **לְוַחַד עֲזֵרְתָנִי נִחְמָתָנִי** לְ וְחֵד עֲזֵרְתָנִי וְנִחְמָתָנִי: Once (like this) and once (preceded by a conjunction): Ps 86:17.
- 14 **וְתִשָּׁב** יֵב – *Com.*: Cf. Weil, §140.
- 22 **נִעְרוֹתָיו** בְּ מִלְּ – *Com.*: **נִעְרוֹתָיו** occurring only here and in Ruth 3:2, the Mp is equal to **וּמִלְּ**.
- בְּשִׁדָּה** הֵ רִפְּ – *Com.*: See Mm on the same word in 2:8.
- 23 **וְתִשָּׁב** יֵב – *Com.*: Cf. Weil, §140.
- 3:7 **בְּלֵט** בְּ בִכְתָּ – *Com.*: The placing of the *circellus* is in error in M^L. The Mp should refer to **וְתִבְאָ** as is shown by the Mp in M^A.
- 9 **כְּנַפֶּה** לְ חֵסַ לְמַעַרְבִּי כְּנַפֶּה – *Com.*: Westerners read **כְּנַפֶּךְ** defective (see Yeivin, *Tiberian Masorah*, §153).
- 10 **בְּרוּכָה** לְ וְחֵד וּבְרוּכָה בְּרוּכָה 1 Sam 25:33
- יֵב דֵּל** – *Com.*: See Ginsburg, 4, ד, §163.
- 13 **יִגְאֵל** לְ וְכוּל שׁוּם בְּרִנְשׁ יִגְאֵל – *Com.*: In all other occurrences, a personal name: Num 13:7; 2 Sam 23:36 and 1 Chr 3:22.
- 15 **הֵבִי** לְ בִטֵעַ – *Com.*: There are no other occurrences of this verbal form with a different accent.
- 4:9 **וְכָל־הָעָם** וְ כָּל־פְּסוּק וְכָל־הָעָם – *Com.*: Cf. Frensdorff, *Massorah*, 142; and also Ginsburg, 2, כ, §265.
- לְכַלְיוֹן וּמְחִלּוֹן** לְ וְכוּל קְרִי חִלּוֹן לְכַלְיוֹן וּמְחִלּוֹן Once and everywhere else read in the reversed order (Ruth 1:2; 1:5).
- 10 **אֲשֶׁת מְחִלּוֹן** לְ וְשֵׂאֵר אֲשֶׁת הַמֵּת אֲשֶׁת מְחִלּוֹן Once (like this) and otherwise Ruth 4:5.

- 15 לַ וְהָיָה לָךְ – *Com.*: Once, namely in the Writings. According to Weil (§2431), the other case is Isa 60:19.
- 17 בַּ מַּלְאֲכֵי עֹבְדֵי – *Com.*: Westerners read עֹבֵד plene (see Yeivin, *Tiberian Masorah*, §153).

CANTICLES

- 1:2 לַ וְנִעְתְּרוּת נְשִׁיקוֹת מְנַשְׁקוֹת – *Com.*: For the reference וְנִעְתְּרוּת נְשִׁיקוֹת, see Prov 27:6.
- 4 לַ וְחִדְרֵי וְחִדְרֵי – *Com.*: For the reference וְחִדְרֵי, see 1 Chr 28:11.
- 7 בַּ שְׁאֵהֲבָה – *Com.*: “Twice” must be a mistake since this form occurs five times, viz. here and in 3:1, 2, 3, 4.
- 8 הָ רָא פְסוּק אִם-לֹא – *Com.*: Not included are the occurrences in Job, viz. 17:2; 22:20; 30:25; 31:20, 31, 36.
- 15 לַ בְּסִיפֵ הַנֶּהָף – *Com.*: Either this is an error, since the word occurs four times in Canticles (twice here and twice in 4:1), or it refers to this word with the accent *mahpāk*; in the other three occurrences, the word has a different accent.
- 16 הָ יִפְהֵ דוֹדֵי – *Com.*: Although the circellus seems to be over the combination of two words, the number “five” must refer to יִפְהֵ only (2 Sam 14:25; Ezek 31:9; Cant 1:16; Qoh 3:11; 5:17).
- 17 רְהִיטְנוּ קֵ רְהִיטְנוּ – *Com.*: There is no circellus.
- 2:4 הָ הִבְיֵאֲנִי – *Com.*: This must be a mistake for “four times,” as Mp has correctly at 1:4. M^A has “four times.” Cp. Mm at 1:4.
- 9 גַּ חֲסֵ הַחֲלִנּוֹת – *Com.*: “Three times” must be a mistake since there are four occurrences of the defective form; see Mm.
- 10 בַּ מָּה אֲדַבֵּר וְאֲמַר לִי – *Com.*: For the reference מָּה אֲדַבֵּר, see Isa 38:15.
- 13 לָךְ קָר לְכִי – *Com.*: There is a dot over לָךְ, but no dot is discernible over (the *resh* of) לְכִי.
- 3:4 לַ שֶּׁהִבְיֵאתִיו – *Com.*: The first person perfect *hifil* with this form of the third person singular masculine suffix occurs five times (cp. Mp in *BHS*): Gen 43:9; Num 14:24; 1 Sam 1:22; Isa 48:15; Cant 3:4, but only in the last verse with בַּ. In the other places the form is הִבְיֵאתִיו.
- 5 בַּ תְּעִירוּ – *Com.*: The circellus is above the ת. If indeed this is meant, then “twice” is a mistake since the form occurs three times, viz., here and in 2:7 and 8:4. “Twice” would be correct if the circellus refers to the combination אִם-תְּעִירוּ, which occurs here and in 2:7. In 8:4 we have the combination מָה-תְּעִירוּ with the circellus over the *maqpef*, and the Mp “once.” M^A and M^Y have no Mp at 3:5.
- 8 לַ מְלֻמְדֵי – *Com.*: This must be a mistake since the word occurs also in 1 Chr 25:7, though with a different accent; cp. Mm. M^A and M^Y have “twice”, although in M^A there is at best only a trace of a circellus visible over מְלֻמְדֵי.
- 4:1 בַּ מְבַעַד – *Com.*: “Twice” must be a mistake since the word, in the same combination with לְצַמְתָּךְ, occurs three times, viz. here, in v. 3 and 6:7. In neither of the latter two places is there a Mp.
- בַּ לְצַמְתָּךְ – *Com.*: See previous comment.
- 2 לַ הֲרִיזָה – *Com.*: The word also occurs in the same expression in 6:6, where Mp has correctly “twice.”

- 3 כְּפִלְחַ הַרְמוֹן גַּ – *Com.*: The circellus is positioned over the space between the two words. Since this combination occurs only twice (here and 6:7), the circellus probably belongs to כְּפִלְחַ, which does occur three times (here, 6:7 and Job 41:16).
- 4 הֶ מַל דְּוִיד – *Com.*: The plene writing occurs five times outside the Dodekapheton, Ezra, Nehemiah, and Chronicles, viz., 1 Kgs 3:14; 11:4, 36; Ezek 34:22; Cant 4:4.
- 6 יו וְכָל כֶּרְמֵל כֹּתֵ אֶל־הָרַיִן – *Com.*: Sixteen times and all occurrences with “Karmel/the Karmel” likewise. – *Com.*: The combination with “Karmel” (without the article) does not occur.
- 9 בַּ וְחֵס לְבִבְתָּנִי – *Com.*: This does not hold good for M^L, where the second occurrence in the same verse is plene. In M^Y both occurrences are defective.
בַּ חֵס אֵ בְלִישׁ מִצְוֹנֵיךָ: Twice defective, once in this form. – *Com.*: The dot on the בַּ is lacking. The defective form, without א, occurs here and in Neh 3:5. Only here does the word occur in the form צִוְרָן.
- 10 בַּ אֶהְלִיךְ טָבוּ – *Com.*: The reference, אֶהְלִיךְ, is to Num 24:5. The circellus is over the בַּ, but although the form טָבוּ occurs twice, the circellus should probably have been over טָבוּ מֵהַטָּבוּ as in the same expression in Num 24:5, where Mp refers to Cant 4:10.
- 11 יֵא רֵאשׁ פֶּסוּ נֹן וְסוֹפֵ נֹן נִפְתָּ – *Com.*: See Mm.
- 13 לַ וְחֵד שׁוֹמֵר הַפְּרָדֵס פְּרָדֵס – *Com.*: For the reference שׁוֹמֵר הַפְּרָדֵס, see Neh 2:8 (with defective שׁוֹמֵר).
- 15 דַּ מְעַן – *Com.*: “Four times” refers to the construct form (with *patah*).
- 5:3 בַּ בְּטַעַ אֵיכָכָה – *Com.*: There is no clear circellus. There may be a trace of a circellus over the הַ.
- 4 לַ הַמּוֹ – *Com.*: No circellus can be discerned.
- 5 לַ וְחֵד אֶצְבְּעֵתִי וְאֶצְבְּעֵתִי – *Com.*: For the reference אֶצְבְּעֵתִי, see Ps 144:1 (with the word written plene). Mp is divided over the right margin of the third column (לַ) and the left margin.
- 7 גַּ הַכּוֹנִי – *Com.*: Either this is an error, since the form occurs twice, here and in Prov 23:35, or it includes Gen 34:30 with וְהַכּוֹנִי.
זֶ כְּתֹב הַחֲמוֹת: Seven times (thus) written. – *Com.*: The word seems to have the most complicated Masoretic tradition in Canticles. The plural form, including the occurrences without article and with a preposition, occurs fourteen times. In M^L the word is written as חֲמוֹת four times: 2 Kgs 25:10; Jer 51:12; Lam 2:7; Neh 2:13; three times the form is חֲמוֹת: Isa 26:1; Ps 51:20; 2 Chr 8:5; the remaining seven places, with the form חֲמוֹת, are Jer 1:18; 39:8; 51:58; 52:14; Ezek 26:4; Neh 4:1; Cant 5:7. These seven places must be referred to by Mp at Cant 5:7, which means that the note זֶ כְּתֹב must be understood as כְּתֹב זֶ, seven times thus written, as at Jer 39:8; 52:14 (cp. 51:12 with Mp as כְּתֹב זֶ כֵּן). A different Masorah in M^L sorts out the cases where the word is a plural form to distinguish it from the singular form חֲמוֹת, viz., at Ezek 26:4: חֲמוֹת: eight times, 2 Kgs 25:10; Isa 26:1; Ezek 26:4; Neh 2:13; 4:1; Lam 2:7; Ps 51:20; 2 Chr 8:5, and all of Jeremiah likewise, except for three, Jer 15:20; 49:27; 51:44. In this list, Cant 5:7 should have been included, which would bring the total number of plural forms outside Jeremiah to nine. The number “eight” is also mentioned in a Mp-note, besides Ezek 26:4, at 2 Kgs 25:10; Ps 51:20 (with the addition: “and all of Jeremiah likewise, except for three”); Lam 2:7; Neh 4:1. See Ginsburg, 4, ח, § 69.

- 9 דִּדְרָךְ¹ בּ – *Com.*: Either the note refers to this verse only, or is a mistake, since the word occurs four times, twice here, and twice in 6:1. Another possibility is that the circellus, over first ד, is misplaced and actually refers to the combination מה־דודך, which occurs twice in this verse.
- דִּדְרָךְ² גּ מל בס״פ – *Com.*: This must be a mistake for “four times”; see previous comment. At 6:1 Mp has correctly “four times.”
- 11 ל וחד כערב כְּעֹרֵב: – *Com.*: For the reference כערב, “as Oreb,” see Ps 83:12.
- 14 ל וחד בספירים ספיריִם: – *Com.*: For the reference בספירים, see Isa 54:11.
- 15 ל וחד כארזים כְּאַרְזִים: – *Com.*: For the reference כארזים, see Num 24:6.
- 6:4 ה נֶאֱמָה – *Com.*: If this is not an error, it must include 1:5, where this word occurs with copula; at that place Mp has “once.”
- 6 ל ומל מתאימות – *Com.*: This must be a mistake since this word occurs also at 4:1, where Mp gives “twice and plene.”
- 10 שָׁחַר ם – *Com.*: This form (*qames*; no article) occurs, however, eight times, viz. Isa 8:20; 14:12; Ps 57:9; 108:3; 139:9; Job 3:9; 41:10; Cant 6:10. Ginsburg (2:617–18) gives two lists, §§ 332 and 333, one: four times (the first four references), one: eight times (all references).
- ל כְּנִדְגָלוֹת: – *Com.*: It should be “twice,” since the word also occurs in v. 4, where Mp has correctly “twice.”
- 11 ל חס בכת הרמנים: – *Com.*: In 7:13 the form occurs plene.
- 7:1 ל תְּחֻזוּ – *Com.*: The same form also occurs in Isa 30:10, though without accent. “Once” may be an error for “once in the book” as given by Weil in *BHS*.
- 5 ב על־שער – *Com.*: In M^L the circellus is over ש, but there is virtually no space for a circellus above the *maqpep*, where it belongs in view of the number “twice” (here and 2 Chr 26:9).
- 13 ב דדי – *Com.*: The word with this suffix, however, occurs only here.
- 8:7 יא יוכלו – *Com.*: This number (“eleven times”) includes the two occurrences where the form is defective, viz., Josh 7:12; Ps 18:39. Apart from these eleven instances, the form occurs with different vowels in Jer 5:22; 20:11; Ps 21:12. – *Com.*: M^L has a circellus over the word, but there is no Mp-note. The form אַחַתְנוּג occurs three times defective, viz. here, in Gen 34:14 (Mp: ם) and in Gen 24:60, where Mp has “four times”, including Gen 34:31, where the word is written plene. The four places are listed in Mm at Gen 34:14.
- 11 ל לנטרים – *Com.*: This occurrence (with *patah*) is to be distinguished from v. 12, where we have לנטרים.
- 12 ג האלף – *Com.*: Josh 18:28 is not included; see Mm.

QOHELETH

- 1:7 ל שְׁהִנְחִלִים – *Com.*: The word lacks a corresponding circellus above it in M^L.
- 12 ה קְהֵלֶת – *Com.*: In fact, the word occurs *six times* in the book: 1:1, 2, 12; 7:27; 12:9, 10, and once more with the article in 12:8. The Mp “five times” occurs at 1:12 and 12:10. In 1:1, the word is found in a cstr. chain, so is perhaps excluded from this counting, unless the Masorah records an old form with the article in 7:27, which therefore would be excluded; see the apparatus there.
- 15 ל מענות – *Com.*: An erasure appears under the ל of this Mp.